

Nå er det på tide vi bygger oss sammen

ARE KRISTOFER HJELTNES, MNTF 2000, OVERTANNLEGE, ÅLESUND KOMPETANSEREGION, MØRE OG ROMSDAL FYLKESKOMMUNE

Spørsmålet er hvordan vi sammen skaper den beste tannhelsetjenesten for pasientene.

Et innlegg om tannhelsereformen, digitalisering og behovet for én samlet tannhelsetjeneste.

Meningene i innlegget er forfatterens egne.

Mens regjeringen nå sender forslag til ny lov om fylkeskommunale tannhelsetjenester på høring, ser vi allerede konturene av en debatt som kan komme til å prege årene fremover. Det er en debatt som i verste fall kan splitte profesjonen vår ytterligere mellom privat og offentlig sektor. Det er en debatt jeg håper vi klarer å heve oss over.

For hvis målet er en universell tannhelsetjeneste, slik regjeringen legger opp til, er spørsmålet ikke hvem som er best eller hvem som er flest. Spørsmålet er hvordan vi sammen skaper den beste tannhelsetjenesten for pasientene.

Vi har de siste månedene sett innlegg i både de redaktørstyrte mediene og sosiale medier der private og offentlige aktører sammenlignes mot hverandre. I Møre og Romsdal viser vår brukerundersøkelse en tilfredshet på over 90 prosent blant pasientene. På Facebook skriver en privapraktiserende kollega at tallet for Den offentlige tannhelsetjenesten (DOT) er rundt 70 prosent og at det er 90 prosent i privat sektor. Kanskje stemmer begge deler. Kanskje måler de ulike ting. Kanskje gjelder det ulike pasientgrupper og ulike deler av landet? Eneste publiserte tall fra privatmarked jeg finner er hos EPSI Norge som i 2025 rapporterte en kundetilfredshetsscore på 80,2 for private tannleger, som var blant de høyeste av alle undersøkte tjenesteytere (tannlegeforeningen.no). Men er dette egentlig den viktigste diskusjonen? For ute i distrikts-Norge finnes det fortsatt steder hvor det bare er én offentlig tannklinikk. Andre steder finnes det én privat klinikk. Mange steder er det ingen reell konkurransesituasjon i det hele tatt. Der er det hverken marked eller markedsandeler som betyr mest. Der handler det om at innbyggerne faktisk har tilgang til tannhelsehjelp.

Det er vanskelig å se hvordan profesjonen blir sterkere av å bruke kreftene på å definere vinnere og tapere. Vi står overfor langt større utfordringer. Den største av dem er kanskje digitaliseringen. De første tiårene med digital journalføring har gitt store gevinster, men har også ført til at enorme mengder informasjon er lagret i separate systemer,

på separate klinikker, hos separate leverandører. Hver klinikk har i stor grad vært sin egen digitale øy. Resultatet kjenner vi alle. Lokale servere. Lokale installasjoner. Lokale oppgraderinger. Teknisk vedlikehold. Ulike integrasjoner. Ulike datastrukturer. Avhengighet av enkeltpersoner med teknisk kompetanse. Mange tannleger har gjennom årene opplevd at de nærmest har måttet være dataingeniører ved siden av å være klinikere. Nå er dette i ferd med å endre seg.

Gjennom DigiDOT-prosjektet arbeider fylkeskommunene med å etablere felles nasjonale løsninger for DOT. Ambisjonen er større enn et nytt journalsystem. Ambisjonen er å skape en moderne plattform hvor data kan brukes på en trygg, standardisert og fremtidsrettet måte. Det er et viktig arbeid. Men spørsmålet er om vi allerede nå bør løfte blikket enda høyere.

Hvis vi virkelig ønsker en universell tannhelsetjeneste, bør vi kanskje også begynne å diskutere hvordan all tannhelseaktivitet i Norge kan omfattes av de samme prinsippene.

Ikke gjennom statlig overtakelse. Ikke ved å viske ut skillet mellom offentlig og privat virksomhet. Men ved å etablere felles digitale standarder, felles informasjonsmodeller, felles kodeverk og felles nasjonal infrastruktur. Kanskje neste steg ikke bare er DigiDOT (Digitalisering i den offentlige tannhelsetjenesten). Kanskje neste steg er DigiDUT (Digitalisering i den universelle tannhelsetjenesten)? Et digitalt økosystem som omfatter hele tannhelse-Norge. Tenk hvilken verdi det ville ha dersom pasienten opplevde én sammenhengende informasjonsflyt, uavhengig av om behandlingen skjer hos en privatpraktiserende tannlege, ved en distriktstannklinikk, på et kompetansesenter, et universitet eller ved et sykehus. Tenk hvilken verdi det ville ha dersom diagnostiske verktøy, beslutningsstøtte og kvalitetsindikatorer kunne utvikles nasjonalt og komme alle behandlere til gode.

Tenk hvilken verdi det ville ha dersom journalsystemene hjalp oss til å dokumentere bedre, velge riktigere behandling og gi pasienten bedre grunnlag for informerte valg.

Digitaliseringen må ikke bli et mål i seg selv. Den må gjøre hverdagen enklere. Den må redusere administrasjon. Den må forbedre kvaliteten. Den må frigjøre tid til pasientbehandling. Og den må bidra til at pasienten får presentert alle relevante behandlingsalternativer, med et best mulig kunnskapsgrunnlag for prognose, kostnader og forventet levetid. Dette er ikke en offentlig oppgave alene. Dette er ikke en privat oppgave alene. Dette er en profesjonsoppgave. Derfor mener jeg at tannhelsereformen gir oss en historisk mulighet. Ikke først og fremst til å diskutere organisasjonsgrenser. Ikke først og fremst til å diskutere finansieringsmodeller. Men til å diskutere hvordan vi som profesjon ønsker at norsk tannhelse skal se ut de neste 20 årene.

Da trenger vi alle rundt bordet. Privatpraktiserende tannleger. Praksiseiere. Offentlig ansatte tannleger. Spesialister. Universitets- og høyskolemiljøene. Tannpleiere. Tannhelsesekretærer. Programvareutviklere. Pasientorganisasjoner. Og helsemyndighetene. For dersom målet er en universell tannhelsetjeneste, må også løsningene bygges universelt.

Kjære kollega, enten du arbeider ved universitet, sykehus, kompetansesenter, liten eller stor privat klinikk eller distriktstannklinikk:

Nå er det på tide at vi bygger oss sammen. Profesjonen trenger det. Pasientene fortjener det.